

11. Постанови ВС від 02.12.2022 у справі № 758/1780/17
(провадження № 51-4254км21) –
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107805025>. Окрема думка:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834095>.

Вінник Михайло Олексійович,
аспірант Національної академії внутрішніх
справ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ ГРОШЕЙ, ЦІННОСТЕЙ ТА ІНШОГО МАЙНА ОДЕРЖАНОГО ВНАСЛІДОК ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Одним із основних завдань оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, яке виконується із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів [1], [2].

У відповідності до вимог ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, перелік таких підстав є вичерпним. Однак даною статтею не передбачена підстава проведення ОРД для розкриття злочинів (встановлення осіб, які вчинили кримінальні правопорушення), зокрема розшуку грошей, цінностей та іншого майна одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень.

По цій причині засоби оперативно-розшукової діяльності по вчиненні кримінальним правопорушенням використовуються тільки у випадку наявності інформації про осіб, які переходять від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, і тільки після зупинення досудового розслідування кримінального провадження у відповідності до вимог Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) [3].

Крім цього, чинним КПК не визначено механізм використання засобів ОРД в ході досудового розслідування, в т.ч. під час розкриття злочинів, зокрема для виявлення та розшуку грошей, цінностей та іншого майна одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень.

Виникає логічне запитання, навіщо використовувати оперативно-розшукові засоби для розкриття вчинених кримінальних правопорушень, якщо КПК передбачає можливість проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних заходів для документування і розкриття вчинених кримінальних правопорушень.

Однак, КПК чітко визначає які саме процесуальні та слідчі дії можуть проводити органи досудового розслідування в межах

кримінального провадження, в т.ч. для розкриття злочинів, а тому проведення будь-яких інших заходів та дій, не передбачених КПК, заборонено та докази здобуті внаслідок проведення таких дій є недопустимими та незаконними. Максимально що може зробити орган досудового розслідування під час взаємодії з оперативними підрозділами у розкритті вчиненого злочину, це надати доручення згідно статті 40 КПК, але лише на проведення конкретних слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, перелік яких чітко визначено КПК.

Зокрема КПК не передбачає можливість використання оперативно-розшукових засобів, таких як оперативні обліки, прилади, пристрої, апарати, хімічні речовини, індикатори, програми, та інші вироби тощо.

Вказана недосконалість в законодавстві призводить до того, що оперативні підрозділи не в повному обсязі можуть використовувати всі наявні оперативно-розшукові засоби для розкриття вчинених злочинів та для виявлення і розшуку грошей, цінностей та іншого майна одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, а органи досудового розслідування безсилі у розкритті вчинених злочинів проведенням лише процесуальних та слідчих дій передбачених КПК.

Наслідками цієї недосконалість є постійне збільшення нерозкритих злочинів, по яких проведені всі необхідні процесуальні та слідчі дії, однак не встановлено осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, не встановлено місця знаходження грошей, цінностей та іншого майна одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень.

З метою покращення взаємодії оперативних підрозділів та органів досудового розслідування у розкритті вчинених злочинів, в т.ч. для виявлення та розшуку грошей, цінностей та іншого майна одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, необхідно внести відповідні зміни до КПК та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», щодо визначення видів оперативно-розшукових заходів та засобів ОРД та їх використання, розширення підстав проведення ОРД зокрема, для розкриття вчинених кримінальних правопорушень, а також для виявлення та розшуку грошей, цінностей та іншого майна одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закону України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.